

gospodarske, obrtniške in narodne.

Izhajajo vsak petek ter stanejo v tiskarni prejemane za celo leto 6 kron, za pol leta 3 krone in za četrt leta 1 krono 50 vin., — po pošti prejemane pa za celo leto 7 kron, za pol leta 3 krone 50 vin., za četrt leta 1 krona 80 vin. — Za prinašanje na dom v Ljubljani se plača na leto 80 vin. Naročnino prejema upravništvo v Blasnikovi tiskarni. — Oglase (inserate) vzprejemlje upravništvo, in se plača za vsako vrsto za enkrat 16 vin., za dvakrat 24 vin., za trikrat 30 vin. — Dopisi naj se pošiljajo uredništvu „Novic“.

V Ljubljani 18. januarja 1901.

Naročnikom!

Vse one naročnike „Novic“, ki so z naročnino še zaostali, prosimo nujno, da jo čim preje določijo, da je mogoče v upravništvu pri razpošiljanju lista vzdržati red.

Upravništvo „Novic“.

„Vkup, uboga gmajna . . .“

Pri minolih državnozbornih volitvah je bilo Körberjevo ministrstvo popolnoma poražena. Tacega poraza že dolgo ni doživela nobena vlada, zakaj volitve so prevrgle vse vladne račune, in zgodilo se je ravno nasprotje tega, kar je vlada želela in upala.

Ob razpustu poslanske zbornice je vlada v naj-oficijoznejšem svojem listu to je v „Wiener Abendpost“ objavila obširen komentar razpustnemu cesarskemu patentu. V tem komentaru je vlada jasno povedala, da računa na pritisk od zgoraj, da računa na volilce, naj bi ti prisilili parlament, da opusti svoje delo in se posveti „gospodarskim zadevam“. Vlada je upala, da bodo volilci volili take poslance, ki se izreko zoper obstrukcijo, tako da bo mogoče spraviti pogodbo pod streho.

Na dnu srca je ministrstvo pri tem gojilo še več lepih nadej. Upalo je, da oslabe volitve poljski klub, tako da postane manj vpliven, kakor je bil doslej; upalo je, da bodo patrijotični volilci odslovili nemške radikalce, ki niso čisto nič patrijotični; upalo je, da bodo poslušni nemški konservativci in krščanski socialisti, češki in slovenski klerikalci kaj pridobili in ravno tako nemški liberalci, ki so sedanjemu ministrstvu mej vsemi strankami najljubši.

A zgodilo se je ravno nasprotno. „Gospodarsko vprašanje“ ni vlelo. Prav tista stranka, ki ima v prvi vrsti socialen značaj, socialno demokratična stranka, je silno trpela. Poljski klub je pridobil novih pristašev in sicer taci, ki stoje odločno na slovanskem stališču, nemški klerikalci kakor tudi slovenski so izgubili skupaj celo vrsto mandatov, ki so prišli v roke nemških nacionalcev, cziroma slovenskega liberalca, nemški radikalci pa so izvojskovali kar petnajst novih mandatov. Narodnostno načelo je torej doseglo velik uspeh, konservativcem, ki se skriva pod raznimi imenovanji, pa je učakal hud poraz.

Bilo bi prezgodaj, ako bi hoteli že danes razmotrivati, kako bo izid državnozbornih volitev vplival na konstelacijo v poslanski zbornici in zlasti na formacijo parlamentarne večine, dasi je to zadeva, ki vse politične kroge v največji meri zanima. Nekaj momentov je pa vendar lahko zabeležiti, ker jih bodo morali upoštevati slovenski poslanci.

Prvi in poglavitni moment je ta, da se bode obnovitev desnice dala veliko težje doseči kakor kdaj poprej. Nemški konservativci so bili za svoje simpatije za desnico pri volitvah hudo kaznovani. Padel je Dipauli, padel je Ebenhoch. To je lekcija, ki je ne bodo pozabili, zakaj ta lekcija jim kaže, kako sodi narod o njihovi politiki. In takisto kakor konservativci so trpeli nemški krščanski socialisti, ki so bili sicer pristaši nemške „Gemeinbürgschaft“ toda nikdar odkriti in zanesljivi. Pri teh dveh strankah ni misliti, da bodeta imeli vsaj toliko simpatij za desnico, kakor pred volitvami, in je torej malo verjetno, da bi se katerakoli nemška stranka zopet približala Slovanom, tudi če bi Čehi popolnoma opustili obstrukcijo.

Drugi moment, ki ga je upoštevati, je pa ta, da so nemški nacionalci in zlasti nemški radikalci dobili sedaj veliko večjo moč, kakor so jo imeli poprej. Ti dve stranki smatrata obnovitev desnice za casus belli in se preklicano malo menita za to, da s tem bijeta parlamen-

tarizmu v obraz. Gotovo je, da bodeta delali obnovitvi desnice največje težave, in to ne bo vpoštevala samo vlada, vpoštevale bodo to tudi druge nemške stranke.

Z ozirom na vse to pa se nam dozdeva, da bo parlamentarna konstelacija v prihodnjem drž. zboru do cela drugačna, kakor je bila v razpuščenem, in da morajo naši poslanci postopati skrajno, previdno in modro, ako naj jih ne zadene kako neprijetno presenečenje.

Prvo bi pač bilo, da se združijo v skupen klub pod strogo nevtralnimi predsednikom, in da odpahnejo tiste moravske in gališke priveske, ki so v zadnjih letih ovirali vsako akcijo skupnega kluba. Najboljši bi bil jugoslovanski klub na strogo narodni podlagi. Vse volitve so se vršile v znamenju narodnostnega vprašanja, v znamenju narodnostnega vprašanja so bili premagani konservativci in krščanski socialisti, v znamenju narodnostnega vprašanja so zmagali nemški radikali in nemški nacionalci, v znamenju narodnostnega vprašanja je zasnovana nemška „Gemeinbürgschaft“, v kateri so združeni konservativni elementi z najbolj naprednimi in v znamenju narodnostnega vprašanja hoče tudi češki klub spremeniti svoje statute tako, da bodo mogli v njem sedeti klerikalci in liberalci.

In jugoslovanski poslanci bi se ne mogli združiti v skupen klub, ki je zasnovan jedino le na podlagi narodnega našega programa? Slovenci in Hrvatje bi pač ne bili vredni, da se nas količkaj upošteva, ako še toliko tolerance ni mej nami, da bi se mogli združiti naši poslanci na skupno delo na narodnem programu, pustivši v vseh družih zadevah posameznim frakcijam popolno prostost.

Odločitev v tem velevažnem vprašanju je popolnoma v rokah izvenkranjskih slovenskih in hrvatskih poslancev in zato apelujemo novič nanje, naj delujejo z vsemi močmi na to, da se ustanovi samo na narodni podlagi stoječ jugoslovanski klub pod nevtralnimi predsednikom, v kateri klub bi lahko vstopili klerikalni in liberalni, narodnjaški in pravaški poslanci.

Politični pregled.

Bodoča zbornica. — Naša poslanska zbornica šteje 425 članov. Doslej jih je izvoljenih 413, danes pa sta volila še dolenjeavstrijsko veleposestvo in dunajska trgovska zbornica 12 poslancev. Zdaj je izvoljenih: 60 članov poljskega kluba, 9 članov poljske ljudske stranke, 10 Malorusov, 36 članov nemške napredne stranke, 47 članov nemške ljudske stranke, 23 članov ustavovernega veleposestva, 4 nemškoliberalni divjaki, 2 člana nemške kmetske stranke, 21 nemških radikalcev, 22 nemških krščanskih socialistov, 23 nemških klerikalcev, 5 klerikalnih nemških divjakov, 4 člani nemškega centra, 10 socialnih demokratov, 1 neodvisen socialist, 19 Italijanov, 19 konservativnih veleposestnikov, 3 člani moravske srednje stranke, 53 članov mladočeške stranke, 5 čeških agrarcev, 5 čeških narodnih socialistov, 2 češka klerikalca, 6 Rumunov, 11 klerikalnih Slovencev, 4 liberalni Slovenci, 10 Hrvatov in 2 Srba.

Parlamentarni klubi. — Posamezni merodajnejši politiki se zdaj že posvetujejo o tem, kako naj se organizirajo

posamične stranke. Mladočehi hočejo premeniti statute svojega kluba tako, da bi mu lahko pristopili vsi češki poslanci, naj bodo klerikalci, liberalci ali agrarci. Malorusi ustanove tudi svoj klub in sicer na taki podlagi, da mu bodo lahko pristopili poslanci vseh treh maloruskih strank. V našem smislu so se za ustanovitev jugoslovanskega kluba izrekla doslej „Süden“ in „Jedinstvo“, ali kaže se, da dr. Šusteršič s tem ni zadovoljen. Nemški radikali bodo v svoj klub sprejeli samo tiste poslance, ki so za izstop iz katoliške cerkve, in ki hočejo pobijati vsako vlado, katera ne bo delovala na to, da se Avstrija priklopi Nemčiji. Dokler bo taka vlada na krmilu, se tudi ne bodo udeleževali izjav lojalnosti.

Srbija. Letošnje zasedanje srbske skupščine je otvoril kralj Aleksander s prestolnim ogovorom, ki je jasno pokazal, da je Srbija stopila v prijateljsko zvezo z Rusijo. Kralj je tudi posebno odločno naglašal, da je svojega očeta, razkralja Milana za vedno odpravil iz Srbije, in istotako je skupščina to v svoji adresi s posebnim zadovoljstvom vzela na znanje. Vzrok tega zadovoljstva nam pojasnjuje dejstvo, da je bil Milan nekak političen agent dunajskih in budimpeštanskih gospodov in odločen nasprotnik Rusije.

Balkanska zveza. — Vzlic temu, da vlada na jedni strani mej Bolgarsko in Srbijo, na drugi strani pa mej Bolgarsko in Rumunijo veliko nasprotje, ki je sicer nastalo iz prav ničevih razlogov, se vender širi vest, da se snuje balkanska zveza, katera bi obsegala Bolgarijo, Srbijo in Črno goro. Ker so zdaj vse te tri države v najboljšem prijateljstvu z Rusijo, je to prav lahko mogoče. Da se nekaj kuha na Balkanu, kažejo dolge avdijence, ki jih je imel bolgarski minister Karp na Dunaju in v Berlinu.

Ruski državni proračun. — Malokatera država se more ponašati s tako ugodnimi finančnimi razmerami kakor Rusija. Proračun izkazuje namreč 1,788.482.000 rubljev dohodkov, mej katerimi je 1,730.096.000 rubljev rednih dohodkov. Rednih izdatkov je 1.656.652.556 rubljev. Izdatki (redni) so torej za 73.4 milijonov manjši, kakor pa redni dohodki. Mej izrednimi izdatki se nahaja svota 619 milijonov, ki se bo porabila za rusko armado na Kitajskem. Rusko finančno ministrstvo je o tem izdatku priobčilo obširno poročilo, iz katerega je razvidno, da ta denar ne bo zavržen.

Nemčija. — Nemška vlada namerava v tekočem zasedanju priložiti nemškemu državnemu zboru zopet tisti načrt o zgradbi velikanskega kanala, kateri načrt je v zadnjem zasedanju odklonila parlamentarna komisija. Novi kancelar grof Bülow je neki prepričan, da pridobi sedaj za predlogo odločilno skupino, to je katoliški centrum in sicer s tem, da se v kompenzacijo po želji katoliškega centra zviša carina na pet ali šest mark.

Kitajska. — Poročila različnih listov, da se v kratkem ustavi vojaške operacije, in da se vrhovni poveljnik mejnarodne armade povrne koncem marca v Evropo, so se izkazala kot neosnovana. Mirovna pogajanja se še vedno niso začela in kdo ve, če se bodo sploh kdaj resno začela, ker se kaže, da se je Rusija zase že porazumela s Kitajsko in bržčas proti dobremu plačilu umaknila svojo armado iz Pekina in sploh iz cele provincije Čili.

Vojna v južni Afriki. — Angležem se zopet jako slabo godi, in treba bo, da pošljejo vsaj še 50.000 mož na bojišče in žrtvujejo novo milijardo, ako hočejo Bure premagati. Buri so preplavili Kaplandijo. Prišli so že prav blizu Kapstadta. Razdrli so tudi mnogo železnic, tako da se angleška armada ne more ganiti. Kar traja vojna, niso bili Angleži še nikdar v tako neugodnem položaju kakor sedaj.